

A világ dohánygazdasága.

Production mondiale du tabac.

A „*Wirtschaft und Statistik*“ folyó évi szeptemberi és novemberi száma érdekes tanulmányt közöl a *világ dohánygazdaságáról*, az olvasókat bizonyára érdekelné fogja, ha a tanulmány főbb megállapításait *hazánk vonatkozó adataival kiegészítve* bemutatjuk.

A) Termelés.

Az egész világon termelt dohány mennyisége a világháború előtti idők óta körülbelül felével gyarapodott. Az 1909—1913. évek átlagában ugyanis a világ dohánytermése 14 millió métermázsára, az 1923—1926. években pedig átlag 21 millió métermázsára tehető. A termelés ilyen hatalmas növekedésének kétségen kívül főoka a fogyasztás nagymérvű növekedése, ezenkívül erősen hozzájárult az emelkedéshez az is, hogy a legtöbb termelő állam kormánya a dohánytermelést állandóan hathatósan támogatja.

Ezzel a dohánytermés megnagyobbodásával egyidejűleg érdekes eltolódás állott be a termelés földrajzi megoszlásában is. Az eltolódást főképp a cigarettafogyasztásnak a többi dohányzási nemek háttérbeszorításával mutatkozó nagyarányú emelkedése okozta. A cigaretták készítésére leginkább alkalmas, de a termelési feltételek változásával szemben nagyon érzékeny, világos cigarettadohányok csak bizonyos területeken, sőt a finom minőségű cigarettadohányok csak igen szűk határok között termelhetők. Ennek a helyzetnek megfelelően a déli Balkán-államokban és a kisázsiai partmenti vidékeken, ahol a világ legértékesebb cigarettadohánya terem, emelkedett a dohánytermelés a legnagyobb mértékben. Ez a dohánytermő terület a balkáni és világháború előtt majdnem kivétel nélkül a Törökbirodalomhoz tartozott, ez az oka annak, hogy az ott termelt dohányt még ma is törökdohánynak nevezik. Ennek a dohánytermő területnek az európai kontinensre eső része — az úgynevezett macedóniai dohányföld — Bulgáriához, illetőleg Görögországhoz csatoltatott. A világ dohánytermésének ugyan Bulgária, Görögország és Törökország dohánytermése csak 7%-át teszi ki, az ott termelt minőség azonban olyan keresett, hogy ennek következtében mindhárom említett országnak legfontosabb exportáruja a dohány. Ez a magyarázata azután annak is, hogy a világháború utáni első években a dohánytermelést az eredeti dohányföldöken kívül más, erre alkalmatlan területekre is kiterjesztették. A következmény természetesen a minőség romlása és ebből kifolyólag az elhelyezési lehetőség válsága lett. A válság a termelés visszaesését vonta maga után, ez a visszaesés legnagyobb arányban Bulgáriában következett be.

A Sz. H. Sz. királyságban és Romániában, ahol a háború utáni első években — főleg az újonnan szerzett területeken — a keleti dohányfajták termelését erősen kiterjesztették, a dohánytermés mennyisége 1924-ben szintén erősen visszaesett. A dohánykivitelre irányuló kísérletek mindkét országban teljesen kudarcot vallottak. Ezzel szemben Olaszországban a dohánytermelés tekintélyes fejlődéséről számolhatunk be. Olaszországnak 1926. évi dohánytermése túlhaladta a háború előtti dohánytermés mennyiségének négyszeresét. Ezt az összes dohánytermelő államok között első helyen álló hatalmas fellendülést az olasz termelők főleg az állam támogatásának köszönhetik. Apulia keleti partvidékének éghajlati és talajviszonyai a keleti dohányfajták termelésére különösen kedvezőknek bizonyultak, bár a macedóniai és szmirnai minőséget eddig elérni nem sikerült. A kerti műveléssel rokon dohánytermelés tudvalevőleg sok munkaerőt kíván, ezért Olaszországnak — tekintettel nagyszámú falusi lakosságára — igen megfelelő.

Az utolsó négy év dohánytermésére vonatkozó adatokat a legfontosabb termelő országok felsorolásával az 1. számú táblázatunkban mutatjuk be.

A legnagyobb európai dohánytermelő ország Szovjet-Oroszország. A dohánytermelés a háborús években és a forradalmak alatt természetesen itt is erősen visszaesett, az utóbbi években azonban a termelés annyira erőre kapott, hogy a békeidők eredményei fölé emelkedett. Szovjet-Oroszország legfontosabb dohánytermő vidéke Közép-Oroszország és Ukrajna, továbbá Krim-félsziget és a Fekete tenger északi dombos partvidéke egészen a Kaukázusig. A jóminőségű, világos cigarettadohányfajták, melyek igen gondos megmunkálást igényelnek, csakis Dél-Oroszországban teremnek. A már tárgyalt európai dohánytermelő országokon kívül számbavehető dohánymennyiség Franciaországban, Magyarországon és Németországban terem. Ezek az országok finom minőségű dohányt nem produkálnak.

Az európai dohánytermelő államok közül Németország a háború után Elzász-Lotharingiával dohánytermésének $\frac{1}{7}$ részét elvesztette. Jelenleg legfontosabb dohánytermő része a karlsruhei pénzügyi kerület, innen ered összttermésének 54,2%-a, továbbá a würzburgi pénzügyi kerület (29,4%). Németország dohánnyal bevetett területe a legutóbbi évben 39,3%-kal nagyobb volt, mint az előző évben. A termelők számában is 33,5%-os szaporodás mutatkozik.

Itt ismertetjük hazánk dohánytermelésére vonatkozó fontosabb adatokat. A 2. számú táblázatunk beszámol az utóbbi évek dohányvetésterüle-

1. A világ dohánytermése.
Production mondiale du tabac.

Ország és világrész <i>Pays et parties du monde</i>	<i>Moyenne des années 1909—1913 évek átlagában</i>	1923	1924	1925	1926	<i>Moyenne des années 1923—1926 évek átlagában</i>
	millió kilogramm — <i>millions de kg</i>					
Bulgária — <i>Bulgarie</i>	6·3	53·9	49·2	40·8	27·2	42·8
Franciaország — <i>France</i>	20·5	25·2	35·8	31·4	¹⁾ 31·4	30·9
Görögország — <i>Grèce</i>	12·7	57·8	34·2	58·6	56·5	51·8
Magyarország — <i>Hongrie</i>	46·1	135	173	171	260	185
Németország — <i>Allemagne</i>	30·2	14·3	21·5	19·4	14·4	17·3
Olaszország — <i>Italie</i>	10·1	31·3	41·3	41·9	44·4	39·7
Románia — <i>Roumanie</i>	7·4	9·7	21·4	16·4	18·3	16·4
Sz. H. Sz. állam — <i>Etat S. H. S.</i>	8·3	17·3	35·7	12·1	14·8	20·0
Szovjet-Oroszország — <i>Russie soviétique</i>	107·1	90·1	91·7	176·5	167·1	131·4
Törökország (Ázsiai Törökországgal együtt) <i>Turquie (Turquie d'Asie comprise)</i> . . .	43·4	23·0	77·1	59·9	37·9	49·5
Többi országok — <i>Autres pays</i>	18·5	10·1	15·4	17·7	17·0	15·1
Európa összesen — <i>Europe entière</i> . . .	310·6	346·2	440·6	491·8	455·0	433·4
Amerikai Egyesült Államok — <i>Etats-Unis</i>	451·8	687·2	567·6	624·4	600·3	619·9
Brazília — <i>Brésil</i>	45·4	61·6	59·1	57·4	74·3	63·1
Kanada — <i>Canada</i>	6·6	9·7	8·5	13·3	13·1	11·1
Kolumbia — <i>Colombie</i>	6·5	11·0	11·9	12·5	12·9	12·1
Kuba — <i>Cuba</i>	33·4	18·1	34·9	21·3	¹⁾ 21·3	23·9
Mexikó — <i>Mexique</i>	12·0	11·0	10·2	9·3	9·2	9·9
Paraguay	8·1	10·4	11·5	11·6	11·5	11·3
Portorikó — <i>Porto-Rico</i>	4·9	10·2	12·7	10·2	15·9	12·2
Szent-Domingó — <i>Saint-Domingue</i>	11·5	16·3	13·2	20·4	¹⁾ 20·4	17·6
Többi középamerikai állam — <i>Autres Etats d'Amérique centrale</i>	1·3	1·5	1·6	1·6	1·6	1·6
Többi délamerikai állam — <i>Autres Etats d'Amérique du Sud</i>	16·8	23·4	26·4	22·7	22·7	23·8
Amerika összesen — <i>Amérique entière</i> . .	598·3	860·4	757·6	804·7	803·2	806·5
Brit-India — <i>Inde brit</i>	225·0	²⁾ 300·0	359·6	352·9	¹⁾ 352·9	341·3
Fülöp-szigetek — <i>Iles Philippines</i>	29·5	32·8	43·3	41·9	45·5	40·9
Holland-India — <i>Indes-Néerland.</i> ²⁾	80·0	55·8	67·1	98·2	98·2	79·9
Japán — <i>Japon</i> ²⁾	43·0	63·4	65·1	66·1	61·0	63·9
Kína — <i>Chine</i> ³⁾	70·0	140·0	170·0	220·0	220·0	187·5
Többi országok — <i>Autres pays</i>	37·3	46·0	53·1	46·7	46·8	48·1
Ázsia összesen (Törökország nélkül) — <i>Asie entière (Sans la Turquie)</i>	484·8	638·0	758·2	825·8	824·4	761·6
Algír — <i>Algérie</i>	10·3	20·9	17·5	29·6	29·5	24·4
Angol gyarmatok — <i>Colonies anglaises</i>	9·1	9·2	11·3	11·8	19·3	12·9
Francia gyarmatok — <i>Colonies françaises</i>	22·0	37·6	41·7	41·2	40·9	40·4
Többi országok — <i>Autres pays</i>	1·2	0·4	0·3	0·4	0·4	0·3
Afrika összesen — <i>Afrique entière</i>	42·6	68·1	70·8	83·0	90·1	78·0
Ausztrália összesen — <i>Australie entière</i>	1·0	0·6	0·4	0·7	0·7	0·6
Világ összesen — <i>Monde entier</i>	1.437·3	1.913·3	2.027·6	2.206·0	2.173·4	2.080·1

¹⁾ Előző évi adat. — *Donnée pour l'année précédente.* — ²⁾ Belföldi fogyasztás mérven kívül — *Sans la consommation intérieure.* — ³⁾ Becslés szerint. — *Evaluation.*

téről, az átlagtermésekről és a termés mennyiségről. Láthatjuk, hogy nálunk úgy a dohányból bevetett terület nagysága, mint a termés mennyisége szempontjából a legnagyobb jelentőséggel az Alföld bír. Elég annyit megemlítenünk, hogy az 1926. évben termelt dohány mennyiség 70·9%-át, 1927-ben pedig 68·9%-át az Alföldön produkálták. Hazánkban egyébként a dohányból bevetett terület évről évre

nagyobb lett, a termésátlag szintén javuló irányzatot mutat.

Az Amerikai Egyesült Államok ugyan még most is első helyen állanak a világ dohánytermelésében — a világtermés 30%-át itt produkálják — a dohánytermelés itt azonban 1923 óta fokozatosan visszaesett. Főleg két okot lehet erre magyarázatként felhozni, az egyik az, hogy az észak-

2. Hazánk dohánytermelése (1925—1927).

Production du tabac en Hongrie.

Ország rész jellegű gazdasági vidék <i>Régions agricoles ayant un caractère de partie du pays</i>	Bevetett <i>Superficiés ensemencées</i>			Learatott <i>Superficiés récoltées</i>			Átlag termés hektáronként <i>Product. moy. par ha</i>			Termésmennyiség <i>Quantité de la production</i>		
	terület hektárookban — ha						q			q		
	1925	1926	1927	1925	1926	1927	1925	1926	1927	1925	1926	1927
Dunántúli dombos vidék — <i>Transdanubie</i>	1.222	2.030	2.876	1.204	1.995	2.868	11.4	13.7	13.7	13.757	27.243	39.417
Alföld — <i>Grande plaine</i>	11.645	15.318	16.384	11.464	14.890	16.273	10.9	12.4	13.3	124.424	184.081	215.984
Északi dombos vidék — <i>Nord</i>	2.827	4.112	4.314	2.774	3.959	4.302	11.8	12.2	13.5	32.765	48.434	58.012
Magyarország összesen <i>Hongrie entière</i>	15.694	21.460	23.574	15.442	20.844	23.443	11.1	12.5	13.4	170.946	259.758	313.413

amerikai dohány fogyasztásának szempontjából igen fontos kiviteli országok, mint pl. Olaszország, Anglia, Franciaország mindjobban törekednek az önellátásra, a visszafejlődés másik oka kétségtelenül az, hogy a keleti világos dohányfajták a sötét dohányfajtákkal szemben a fogyasztásban erősen túlsúlyra tettek szert. A visszafejlődés elég gyors iramát jellemzi, hogy az Unió 1927. évi 561.5 millió kilogrammos dohánytermése 125 millió kilogrammal volt kevesebb, mint az 1923. évi termés. Az Unió legfontosabb dohánytermő területei a délkeleti államokban találhatók. Itt mindenütt próbálkoznak világos színű dohányt termelni; különösen a forró léggel szárított dohányfajták termelése növekedett elég nagy mértékben. Ebből a fajtából állítják elő az Unióban rendkívül népszerű Virginia-cigarettát.

Kanada dohánytermése az 1927. évben az 1913. évi termésnek körülbelül háromszorosa volt. A fel lendülés oka főleg az a vámkedvezmény, amelyben Anglia tengerentúli tartományait a háború befejezése óta a dohánybehozatal terén részesíti. Kanada dohánytermelő területei a nagy tavak partvidékén terülnek el, itt, mondhatni, ugyanazokat a dohányfajtákat termelik, mint az Amerikai Egyesült Államokban.

Közép- és Délamerika azoknak a sötét dohányfajtáknak legfontosabb termőterülete, melyekből a szivar- és pipadohány készül. Kubában a legkedvezőbbek a természeti feltételek a dohánytermelésre, itt főleg elsőrangú szivardohányt termelnek. A legjobb fajták a Havanna vidékén termelt dohányfélések. A kubai dohány selyemhez hasonló külsejű, vékony szövete és erőssége folytán igen értékes szivarborítólappal. A köztársaság dohánytermelése a fogyasztás irányának változása következtében az utóbbi években nem érte el a háború előtti színvonalat, a finom minőségű dohányfajták termelésére kevésbé alkalmas területeken ugyanis a gaz-

dálkodók mindinkább a cukornád termelésére térnek át. A szentdomingói köztársaság területén cigaretták készítésére alkalmas dohányt termelnek. Portorikó dohánytermése az angol vámkedvezmény életbeléptetése következtében az utóbbi években a békeévek termelésének két és félszeresére emelkedett. Brazília, ahol általában nagyon sötét és nehéz dohányt termelnek, az amerikai dohánytermelő államok között a második helyen áll. A dohánytermelő területek itt főleg a keleti part mentén húzódnak, a termésnek jóformán felét Bahia állam produkálja.

Holland-India ültetvényes dohányai szintén nagyértékű szivardohányok, a kubai szivardohányok mellett a legjobbak a világon. Itt a dohánytermelés főleg a nagy hollandi ültetvényes társaságok kezében van, ezeken kívül a bennszülöttek is tekintélyes mennyiségű, de kevésbé jóminőségű dohányt termelnek. Az ültetvényes társaságok a szivardohány-félékben beállott kereslet csökkenéséhez mérten a dohánytermelést tervszerű együttműködéssel korlátozták, ennek dacára a hollandi gyarmat dohánytermelése a békeévekhez viszonyítva az utóbbi években emelkedett. Az emelkedés kizárólag a bennszülöttek termelésére esik, ezt legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy a gyarmat 1909—1913. évi átlagos dohánytermésének csak 20.5%-a esett a bennszülöttek által termelt dohányra, ez az arány az 1922—1926. évek átlagában 46.7%-ra nőtt. A szumátrai szivarborítólappohányok és a jávai szivarborítólappohányok elsőrangú minősége a kedvező természeti feltételek mellett az európai szakemberek vezetése alatt álló gondos művelésre és a nyersdohány szakszerű kezelésére vezethető vissza. A Fülöp-szigetek dohánytermelése főleg a háború befejezése óta az Északamerikai Egyesült Államok befolyása következtében lényegesen emelkedett.

Brit-India, Kína és Japán, melyekben főleg cigaretták és pipadohányt termelnek, a dohányter-

melésben az utóbbi években ugrásszerűen törtek elő. A termelés feltűnő fokozása a három állam dohányfogyasztásának nagyarányú emelkedésében leli magyarázatát. A fogyasztás emelkedését részben Ázsia ipusztizálása, részben az ópium beszerezhetőségének megnehezítése okozta.

Az afrikai dohánytermelés növekedése tisztára az angol és francia gyarmatpolitikának eredménye. Délrhodéziában az angolok az utóbbi években feltűnő haladást értek el. Afrikában az északamerikai és keleti dohányfajtákat egyaránt termelik, természetesen ezek úgy külsejükben, mint ízükben lényegesen eltérnek a hazájukban termelt hasonló minőségű dohánytól. A gyarmatokon a dohányföldeket európaiak vezetése alatt a bennszülöttek művelik.

B) Nyersdohánybehozatal és kivitel.

A világ nyersdohánykereskedelme, mint a 3. számú táblánk adataiból láthatjuk, a háború befejezése óta körülbelül ugyanolyan arányban emelkedett, mint a dohány világtermése. Ezt bizonyítja az

3. A legfontosabb dohánytermelő országok nyersdohánykivitele.

Exportation du tabac brut dans les principaux pays producteurs de tabac.

Ország P a y s	Moy. des années — 1909 — 1913. évi átlag				Moy. des années — 1923 — 1926. évi átlag	
	1923	1924	1925	1926	1923	1926
	millió kilogramm — millions de kg					
Bulgária <i>Bulgarie</i>	2·5	17·0	31·7	33·6	27·5	27·5
Görögország <i>Grèce</i>	8·2	21·4	41·8	42·2	55·3	40·2
Törökország <i>Turquie</i>	8·9	24·5	26·9	32·0	38·8	30·5
Össz.— <i>Total</i>	19·6	62·9	100·4	107·8	121·6	98·2
Amerikai Egyesült Államok <i>États-Unis</i>	177·9	225·6	261·0	216·6	220·9	231·0
Brazília — <i>Brésil</i>	26·6	36·5	28·4	34·2	27·9	31·8
Kanada — <i>Canada</i>	0·1	0·5	0·9	1·6	1·3	1·1
Kuba — <i>Cuba</i> . . .	17·1	13·1	14·4	15·2	18·4	15·3
Paraguay	5·1	8·2	6·5	8·7	5·1	7·1
Portorico <i>Porto-Rico</i>	2·9	9·0	10·6	10·4	11·1	10·3
Szent Domingó <i>Saint-Domingue</i>	10·1	16·3	15·8	22·3	9·8	16·0
Össz.— <i>Total</i>	239·8	309·2	337·6	309·0	294·5	312·6
Brit-India <i>Indes brit.</i>	9·3	14·9	21·5	15·2	15·1	16·7
Fülöp-szigetek <i>Iles Philipp.</i> . . .	11·6	23·3	20·9	16·1	14·0	18·6
Holland-India <i>Indes néerland.</i> . .	73·1	52·6	68·8	91·9	58·3	67·9
Kína — <i>Chine</i> . . .	11·6	11·9	12·6	12·5	13·1	12·5
Össz.— <i>Total</i>	105·6	102·7	123·8	135·7	100·5	115·7
Algír — <i>Algérie</i>	5·3	7·9	13·7	11·2	10·5	10·8

a körülmény, hogy az 1923—26. években éppen úgy, mint a háború előtt a világ dohánytermésének jó negyedrészre ment át a nemzetközi kereskedelemben. Tény az, hogy az utóbbi években egyes országokban a termelés fokozása következtében a dohánybehozatal visszafejlődött, ez azonban nem befolyásolta a világ dohánykereskedelmét, mert a cigarettadohány forgalmának terjedése ezt a különbözetet körülbelül kiegyenlítette.

A cigarettadohányt termelő államok közül a nyersdohánykivitel a legnagyobb mértékben Görögországban, Bulgáriában és Törökországban növekedett meg. Ennek a három országnak együttes átlagos évi dohánykivitele a háború előtti öt esztendő átlagos kivitelének éppen ötszörösét tette ki. A három állam részesedése az összkivitelből az 1923—1926. évek átlagában a háború előtti 4%-os arányról kerekén 20%-ra emelkedett. A termelés csökkenésével szemben, tehát ezeknél az államoknál az összes dohánykivitel 1923. év óta is állandóan emelkedik.

Az Amerikai Egyesült Államok részesedése a világ dohánykivitelében jóval nagyobb arányú volt, mint a világ dohánytermelésében való részvételének aránya, a kivitel azonban — éppen úgy mint a termelés — a háború befejezése óta szintén csökkenő irányzatot tanúsít. A háború előtt ugyanis az egész világ dohánykivitelének jó felét az Unió bonyolította le, az 1923—1926. évek átlagában ez a részesedés kétötödrészre szorult vissza. Anglia, Franciaország és Olaszország már többször említett önellátásra irányuló törekvése főképen az Amerikai Egyesült Államok dohánybehozatala ellen irányult. Az angol vámkedvezmény, melyet a „birodalmi dohányok“ behozatala érdekében léptettek életbe (poundonkint 2 shilling, a rendes dohányvámnak egynegyed része), Kanadában a dohánykivitel ugrásszerű emelkedését eredményezte. A közép- és délamerikai dohánytermelő országok nyersdohányexportja Szent-Domingó és Portorikó kivételével a világexport emelkedésénél kisebb volt.

Holland-Indiában a nyersdohánykivitel az utóbbi évek átlagában — éppen úgy, mint Kubában — a háború előtti állapot mögött maradt. Mindkét országban tudvaleg a dohánytermelést természetesen korlátozták. Kénytelenek voltak ezt az eszközt igénybevenni, mert az értékes és kiváló minőségű szivardohány iránti kereslet lényegesen csökkent. Brit-India és Algír nyersdohánykivitelének emelkedése az angol és francia behozatali politika eredménye.

A nyersdohány fő behozatali piaca, mint ez a 4. számú összeállításunk adataiból kiviláglik, Közép- és Észak-Európa, ez a terület a világ nyersdohánykivitelének jó kétharmad részét felveszi.

A behozatalra szoruló államok között első helyen Németország, Anglia és Franciaország állanak,

4. A legfontosabb behozatali országok nyersdohánybevitel.

Importation du tabac brut dans les principaux pays importateurs.

Ország — Pays	Moyenne des années 1909—1913 évi átlag	1923	1924	1925	1926	Moyenne des années 1923—1926 évi átlag
	millió kilogramm — millions de kg					
Anglia — Angleterre	57.8	76.5	73.9	80.1	84.5	78.7
Ausztria — Autriche	22.7	15.4	13.9	12.0	13.0	13.6
Belgium — Belgique	10.0	18.8	20.9	19.7	18.9	19.6
Cseh-Szlovákia — Tcheco-Slovaquie	—	17.3	20.0	20.7	18.8	19.2
Dánia — Danemark	4.4	5.4	4.4	4.7	5.6	5.0
Franciaország — France	29.0	29.5	26.6	54.0	44.5	38.6
Lengyelország — Pologne	—	11.9	13.4	22.2	12.4	15.0
Németalföld — Pays-Bas	26.0	28.5	29.9	30.7	32.2	30.3
Németország — Allemagne	74.9	61.7	97.9	120.0	61.1	85.2
Olaszország — Italie	21.7	18.7	16.2	11.6	5.9	13.1
Spanyolország — Espagne	23.1	32.3	32.8	25.6	11.7	25.6
Svájc — Suisse	8.1	10.3	1.9	4.4	5.8	5.6
Svédország — Suède	4.4	4.4	5.7	4.1	5.8	5.0
Összesen — Total	282.1	330.7	357.5	409.8	320.2	354.5
Amerikai Egyesült Államok — Etats-Unis	23.9	26.2	40.6	46.8	45.3	39.7
Argentína — Argentine	6.8	12.8	6.1	9.1	10.9	9.7
Kanada — Canada	7.9	6.6	7.2	6.2	6.8	6.7
Összesen — Total	38.6	45.6	53.9	62.1	63.0	56.1
Kína — Chine	6.9	19.1	41.0	33.4	45.6	34.8
Egyiptom — Egypte	8.6	7.2	7.4	7.6	6.9	7.3
Ausztráliai szövetség — Commonwealth d'Australie	6.2	7.1	11.9	8.7	10.0	9.4

erre a három országra az európai nyersdohánybehozatalnak több, mint fele esik. Anglia teljesen behozatalra van utalva, Németország nyersdohány-szükségletének ötödöt részét, Franciaország felét import útján szerzi. Németország és Svájc dohány-behozatali adatai között látható nagymértékű ingadozásnak az a magyarázata, hogy ezekben az országokban a dohányfeldolgozóipar nagy beruházásokat létesített, a beruházások ideje alatt a gyártás szűkebb keretek között mozgott.

Érdekesek a három fő behozatali országnak dohányimportjára vonatkozó adatok abból a szempontból, hogy lakosságuk ízlésének különfélesége következtében milyen dohányminőségek jótesszák az importban a főszerepet. Németország főleg a görög, bolgár és török cigaretta dohányfélét fogyasztja, ennek következtében ezeknek a dohányfajtáknak részesedése a német behozatalból az 1913. évi 15%-ról az 1926. évben 39%-ra emelkedett. Viszont Anglia és Franciaország a háború előtt is lényegtelen keleti dohánybehozatalukat tovább is csökkentették. Jelentősen csökkent ezenfelül mindkét országban az Amerikai Egyesült Államokból behozott nyersdohány mennyisége is. Úgy Anglia, mint Franciaország dohány-szükségletüket lehetőleg tengerentúli gyarmataikból fedezik, Németalföld dohánybevitel szintén túlnyomólag keletindiai gyarmataiból származik. Olaszország a háború előtt a nyersdohány

behozatalának nagysága szempontjából Európában a negyedik helyen állott, az 1909—1913. évek átlagában 21.7 millió kg-os behozatali átlaga 1927. évben 5.6 millió kg-ra esett vissza, ugyanebben az időben nyersdohány kivitele 1.4 millió kg-ról 2.4 millió kg-ra nőtt, jelenleg tehát csaknem teljes mértékben saját maga látja el nyersdohány-szükségletét. Az olasz behozatal csökkenésének negyötöd része az északamerikai származású dohányra esik. Érdekes jelenség az, hogy Szovjet-Oroszországban a termés egyidejű erős növekedésének ellenére a nyersdohány behozatala nagy mértékben emelkedett, a háború előtti jelentékeny kivitel pedig jóformán teljesen megszűnt.

Az északamerikai Unió, Németország és Anglia után a világ legnagyobb nyersdohánybehozatali országa. Az Unió nyersdohány-szükségletének legnagyobb részét szintén a tengerentúli tartományokból fedezi, ezeken kívül a magas vámteher miatt import útján csak a legértékesebb dohányfajták kerülnek oda. Kínában is az a helyzet, mint Szovjet-Oroszországban, a dohánytermelés erős térhódítása dacára a nyersdohánybehozatal nagyobb mértékben emelkedett, mint a kivitel. Az egyiptomi dohányipar, amelyik finom minőségű cigarettáiról ismeretes, kizárólag külföldi, még pedig keleti nyersdohányt dolgoz fel. A helyzet itt az, hogy 1924. évig Törökországgal kötött egyezmény folytán Egyiptomban tilos

5. Hazánk dohánykülforgalmi adatai az 1926. és 1927. években.

Commerce extérieur du tabac de Hongrie, 1926 et 1927.

Áru megnevezése <i>Désignation des marchandises</i>	1 9 2 6				1 9 2 7			
	Behozatal — <i>Importation</i>		Kivitel — <i>Exportation</i>		Behozatal — <i>Importation</i>		Kivitel — <i>Exportation</i>	
	Mennyiség <i>Quantité</i>	Érték <i>Valeur</i>	Mennyiség <i>Quantité</i>	Érték <i>Valeur</i>	Mennyiség <i>Quantité</i>	Érték <i>Valeur</i>	Mennyiség <i>Quantité</i>	Érték <i>Valeur</i>
	q	P	q	P	q	P	q	P
Nyersdohány — <i>Tabacs bruts</i>	47.325	25,641.428	14.696	1,944.514	35.771	21,438.000	39.721	4,687.000
Pipadohány — <i>Tabacs à pipe</i>	5	3.794	—	—	8	11.000	2	1.000
Szivarka, szivar — <i>Ciga- res, cigarettes</i>	96	272.767	1	4.171	1.141	2,226.000	17	27.000
Összesen — <i>Total</i> :	47.426	25,917.989	14.697	1,948.685	36.920	23,675.000	39.740	4,715.000

volt a dohánytermelés, az egyezmény megszűnése óta folytak ugyan termelési kísérletek, de mindedig megfelelő eredményre nem vezettek. A nyersdohánybehozatal csökkenése az egyiptomi dohányipar hanyatlásának következménye.

Megjegyezzük még azt is, hogy a világ legnagyobb nyersdohánytözsdei New-Yorkban, Amsterdamban, Brémában, Hamburgban, Drezdában, Londonban és Báhiában vannak. A keletindiai dohányfélések forgalmának központja Amsterdam.

A világ nyersdohányforgalmának vázlatos ismertetése után az 5. sz. táblában bemutatjuk hazánk dohánykülforgalmára vonatkozó fontosabb adatokat. Egy kimutatásban közöljük itt a nyersdohány és az elkészített dohányfélék külforgalmának eredményeit. Örvendetes jelenség, hogy az 1927. évi nyersdohánykivitelünk mennyisége 169·6%-kal túlhaladta az 1926. évi kivitelt. Egyidejűleg az 1927. évi nyersdohánybehozatal mennyisége 24·4%-kal kisebb volt, mint az előző évi behozatal. A cigaretta-

6. A világ nyersdohányfeldolgozása.¹⁾Préparation mondiale de tabac brut.¹⁾

Ország — <i>Pays</i>	Átlag — <i>Moyenne</i>		Ország — <i>Pays</i>	Átlag — <i>Moyenne</i>	
	1909—1913	1923—1926		1909—1913	1923—1926
	mill. kg — en millions de kg				
Anglia — <i>Angleterre</i>	55·7	75·9	Amerikai Egyesült Államok <i>Etats-Unis</i>	297·8	428·6
Ausztria — <i>Autriche</i>	12·9	Kanada — <i>Canada</i>	14·4	16·7
Belgium — <i>Belgique</i>	19·4	25·7	Argentína — <i>Argentine</i>	12·5	18·9
Bulgária ²⁾ — <i>Bulgarie</i> ²⁾	3·7	15·3	Brazília — <i>Brésil</i>	18·7	31·3
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco- Slovaquie</i>	19·2	Kuba — <i>Cuba</i>	16·3	8·6
Franciaország ²⁾ — <i>France</i> ²⁾	49·5	69·3	Brit-India — <i>Indes Brit.</i>	215·7	324·7
Görögország ²⁾ — <i>Grèce</i> ²⁾	4·5	11·5	Fülöp szigetek — <i>Iles Philippines</i>	17·9	22·3
Lengyelország — <i>Pologne</i>	15·1	Japán — <i>Japon</i>	43·0	66·4
Magyarország — <i>Hongrie</i>	19·5	Kína ⁴⁾ — <i>Chine</i> ⁴⁾	65·3	209·7
Németalföld — <i>Pays Bas</i>	25·0	28·6	Algír — <i>Algérie</i>	6·4	13·5
Németország ²⁾ — <i>Allemagne</i> ²⁾	104·6	102·2	Egyiptom — <i>Egypte</i>	8·6	7·3
Olaszország — <i>Italie</i>	30·4	50·5			
Románia — <i>Roumanie</i>	16·7			
Spanyolország — <i>Espagne</i>	23·1	25·6			
Svájc — <i>Suisse</i>	8·8	5·9			
Sz. H. Sz. Állam — <i>Etat S H S</i>	17·3			
Szovjet-Oroszország — <i>Russie soviétique</i>	97·1	³⁾ 143·7			
Törökország ²⁾ — <i>Turquie</i> ²⁾	34·5	18·9			

¹⁾ Belföldi termelésből számítva, hozzáadva a nyersdohánybehozatalt és levonva a kivitelt — *Calculé de la production intérieure, en y ajoutant l'importation de tabac brut et en déduisant l'exportation.*

²⁾ Mindenkori terület — *Territoire dans les périodes mentionnées.*

³⁾ Becslés — *Evaluation.*

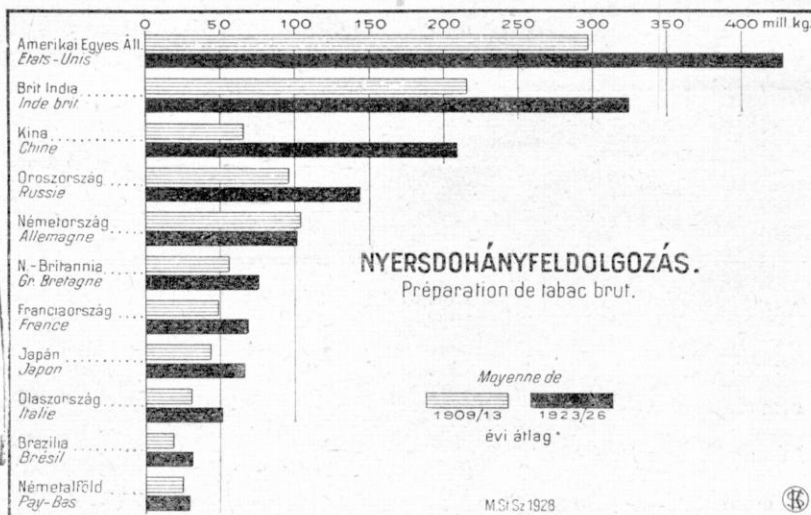
⁴⁾ Termésbecslés — *Evaluation de récolte.*

és a szivarbehozatal ezzel szemben az 1927. évben lényegesen nagyobb volt, mint 1926-ban. Kereskedelmi mérlegünk romlása szempontjából sajnálatos körülmény viszont az, hogy az 1927. évben behozott nyersdohány értéke 357,4%-kal nagyobb, mint a kivitt nyersdohány értéke. Ez a jelenség ugyan érthető, mert nyersdohánybehozatalunk főleg a finom minőségű keleti és tengrentúli nyersdohányfélésekre szorítkozik, azonban mégis legfőbb ideje, hogy a hazánkban termelt dohányfélések minőségének javítására törekvő kormányintézkedések az egész vonalon keresztülvitessenek.

C) Dohányfeldolgozás.

A dohány feldolgozása a legtöbb országban jóformán kizárólag a belföldi szükséglet kielégítésére irányul. Ennek főoka egyrészt az, hogy a legtöbb állam a dohánygazdaságot bizonyos formában monopolizálja, másrészt a dohányárak, főleg a cigarettafélék nemzetközi forgalmában nagy nehézséget okoz a fogyasztók ízlésének rendkívül nagy különbözősége.

A nyersdohány feldolgozására vonatkozó nemzetközi adatokat a 6. számú kimutatásban közöljük. A nyersdohány feldolgozása, mint látható, a legtöbb államban az 1923—1926. évek átlagában jóval nagyobb méretű volt, mint az utolsó öt békeév átlagában. Kivételt képez ezen téren Németország, Törökország, Kuba és Egyiptom. Németországban és Törökországban a visszaesés főleg a területi veszteségek következménye. Németországban a nyersdohány ipari feldolgozása csak az inflációs években emelkedett a régi Németbirodalom által feldolgozott mennyiség fölé. Kuba és Egyiptom dohányfeldolgozó ipara tudvalevőleg jóformán teljesen a kivitelre rendezkedett be. A kivitel azonban a háború befejezése után, mondhatni, általánosan végrehajtott vámemelések után lényegesen csökkent. Bulgáriában és Görögországban a nyersdohányfeldolgozásban tapasztalható nagymérvű emelkedés Macedónia elfoglalására vezethető vissza. A többi országban a dohánygyártás fejlődése a belföldi dohányfogyasztás növekedésével magyarázható. Az iparilag kevésbé fejlett országokban, Oroszországban, Kínában, Brit-Indiában, Közép- és Dél-Amerikában a dohánytermésnek egy tekintélyes, de meg nem állapítható hányada minden ipari feldolgozás nélkül kerül a fogyasztóhoz.

A dohány ipari feldolgozása a fogyasztásban mindinkább tapasztalható változásokat természetesen még élénkebben tükrözi vissza, mint akár a dohánytermelés, akár a dohánykereskedelem. A világ szivargyártása, amennyiben a rendelkezésre álló statisztikai adatokból megállapítható, a háború előtti évek adataihoz viszonyítva erősen visszafejlődött, a cigarettagyártás igen nagy arányban emelkedett, a pipadohány előállítás nem igen változott. Németalföld, Svédország és Japán szivargyártása ugyan növekedett, de a mutatkozó többlet jóformán teljes egészében a cigarillos gyártásának élénk fellendülésével magyarázható. Ez az emelkedés azonban a három legfontosabb szivargyártó ország — Amerikai Egyesült Államok, Németország, Olaszország — szivargyártmányainak erős csökkenésével szemben alig jöhet számításba.

A cigarettagyártás növekedését nézve viszont az Amerikai Egyesült Államok előtörése példátlan. 1913 óta az Unióban a cigarettagyártás körülbelül hatszorosra emelkedett. A háború előtt itt a cigarettagyártás mértéke csak kevéssel múlta felül Németországot, 1926-ban már kereken háromszor annyi cigarettát gyártott, holott a cigarettagyártás ez idő alatt Németországban is jelentős mérvben emelkedett. Elég nagyarányú a cigarettagyártás térhódítása még Japánban, Olaszországban, Svédországban és Angliában is.

A pipadohánygyártás az Amerikai Egyesült Államokban, Angliában, Bulgáriában és Japánban visszaesett.

A gyártmányok nemenkénti megoszlására vonatkozólag különben 7. sz. táblázatunk adatai tájékoztatnak.

Magyarország dohánygyárai munkásviszonyaira és gyártási eredményeire vonatkozólag a legfontosabb adatokat a 8. és 9. számú összeállításban mutatjuk be. A világ dohánygyártási viszonyaira fentebb megállapított helyzet általában Magyarorszá-

7. Dohányárúk előállítása fontosabb országokban.¹⁾
Fabrication d'articles de tabac dans les principaux pays.¹⁾

Ország Pays	Év Année	Szivar Cigares	Cigaretta Cigarettes	Pipadohány (finomvágásúval együtt) — Tabac à pipe (y compris le tabac coupé fin)	Burnót Tabac à priser	Szivar Cigares	Cigaretta Cigarettes	Pipadohány (finomvágásúval együtt) — Tabac à pipe (y compris le tabac coupé fin)
		millió darab en millions de pièces		millió kg. en millions de kg.		1913 vagy az ahhoz legközelebbi év = 100 1913 ou années voisines = 100		
Anglia — Angleterre	1907	⁴⁾ 338	⁴⁾ 13.574	33.3	0.7	100	100	100
	1924	⁴⁾ 130	41.821	25.2	0.2	38	308	76
Ausztria ²⁾ — Autriche ²⁾ . .	1913	296	2.039	3.9	.	100	100	100
	1926	218	4.568	5.2	0.1	74	224	134
Franciaország ²⁾ — France ²⁾ .	1913	⁴⁾ 503	4.838	31.2	4.7	100	100	100
	1925	⁴⁾ 266	10.078	36.4	3.9	53	208	116
Németalföld ⁴⁾ — Pays-Bas ⁵⁾ .	1923	1.091	2.146	16.0	.	100	100	100
	1926	1.194	2.527	18.5	.	109	118	116
Németország ²⁾ — Allemagne ²⁾ .	1913	⁴⁾ 8.000	12.412	.	.	100	100	.
	1926	6.086	29.113	37.1	2.3	76	235	.
Olaszország ²⁾ — Italie ²⁾ . .	1913/14	⁴⁾ 2.014	3.669	5.6	1.7	100	100	100
	1926/27	⁴⁾ 1.684	13.738	8.5	1.9	84	374	152
Svédország — Suède	1913	179	384	0.3	6.4	100	100	100
	1926	⁶⁾ 200	1.274	1.0	5.2	112	332	333
Amerikai Egyesült Államok — États-Unis . .	1913	⁷⁾ 8.531	15.571	186.4	14.9	100	100	100
	1926	⁷⁾ 7.007	89.460	168.7	17.1	82	575	91
Japán — Japon	1913	1	7.396	24.6	.	100	100	100
	1925	2	28.331	23.7	.	200	383	96

¹⁾ Rágódohány nélkül, amelyet csekély jelentősége miatt a legtöbb országban nem tudakolnak. — *Sans la chique, qui à cause de sa petite importance, n'est pas relevée dans la plupart des pays.* — ²⁾ Mindenkeri terület. — *Territoire dans les années resp.* — ³⁾ Darabszám a hivatalos statisztika által megadott súlyszerint számítva (200.000 darab szivar = 1.000 kg, 1 millió darab cigaretta = 1.000 kg). — *Le nombre de pièces est calculé par le poids adopté par la statistique officielle (200.000 cigares = 1.000 kg, 1.000.000 cigarettes = 1.000 kg).* — ⁴⁾ Becslés. — *Estimation.* — ⁵⁾ A belföldön honi fogyasztás céljaira gyártott dohányárú, a kivitelt is beleszámítva. — *Articles de tabac fabriqués dans le pays pour la consommation intérieure, y compris l'exportation.* — ⁶⁾ Ebből cigarillós 157 millió darab. — *Dont 157 millions de cigarillos.* — ⁷⁾ Ebből cigarillós 1913 = 959 millió darab; 1926 = 419 millió darab. — *Dont 959 millions de cigarillos en 1913 et 419 millions en 1926.*

gon sem változik. Az 1927. évben gyártott cigaretta-mennyiség 58.8%-kal volt nagyobb, mint az 1924. évben, de csak 0.2%-kal volt nagyobb, mint az 1926. évben, tehát látható, hogy az emelkedés körülbelül elérte a tetőfokot. A szivargyártás természetesen

8. Dohánygyáraink munkáviszonyai.

Condition des ouvriers des manufactures hongroises de tabac.

Év Année	A dohánygyárak száma Nombre des manufactures de tabac	Munkáslétszám Effectif des ouvriers			Az üzemenapok száma Nombre des journées d'exploitation	Munkanapok száma Nombre des journées de travail	Egy munkásra eső átlag munkanap — Nombre des journées de travail par ouvrier	Egy munkás átlagos évi keresménye P — Salaire annuel moyen par ouvrier, en pengős.
		Férfi — Hommes	Nő — Femmes	Együtt — Ensemble				
1926	10	1.258	3.663	4.921	2.768	1.090.413	222	1.249
1927	10	1.205	4.540	5.745	2.950	1.601.006	280	1.164

szintén a fogyasztáshoz alkalmazkodott, az 1924. évi eredmény teljes 70%-kal nagyobb volt, mint 1927-ben. A zuhanásszerű visszaesés azonban itt már nemcsak hogy megállt, hanem azt is megállapíthatjuk, hogy 1927. évben a mélypontot képező 1926. évhez képest a szivarprodukciónban 20.3%-os emelkedés mutatkozott.

Dohánygyáraink munkáviszonyaira vonatkozólag megjegyezzük, hogy az 1927. évben a munkáslétszám 16.7%-kal nagyobb volt, mint az előző esztendőben. A férfimunkások létszáma egészen jelentéktelen mértékben fogyott, ezzel szemben a nőmunkások száma 23.9%-os emelkedést mutat. Az olcsóbb női munkaerők előterbe nyomulása okozta azután azt, hogy egy munkás évi átlagos keresete az 1926. évi átlaggal szemben 7.3%-kal kevesebb lett.

D) A dohányárúk behozatala és kivitele.

A dohányárúk nemzetközi forgalma kettősirányú. Az egyik irányzat az iparilag fejletlen országok dohányfogyasztó lakosságának olcsó dohánygyártmányokkal való ellátását bonyolítja le, a má-

9. Dohánygyártásunk az 1926. és 1927. években.

Fabrication du tabac en Hongrie, 1926 et 1927.

Termelési év Année de production	Feldolgozott Matières premières		Készített dohánygyártmányok súly szerint Produits de tabac fabriqués suivant le poids				Gyártott szivarok, szivarkák darab- szám szerint Cigares et cigarettes fabriqués, en pièces		Feldolgozott Matières premières		Készített dohánygyártmányok Produits de tabac fabriqués				Gyártott		Összes dohánygyártmányok Total des produits de tabac
	külföldi étrangères	belföldi indigènes	Burmát Tabac à priser	Pipadohány Tabac à pipe	Lúgvizkivonat (thianaton) - Thianaton	Összesen Total	szivarok cigares	szivarkák cigarettes	külföldi étrangères	belföldi indigènes	Burmát Tabac à priser	Pipadohány Tabac à pipe	Lúgvizkivonat (thianaton) - Thianaton	szivarok Cigares	szivarkák Cigarettes	Összes fabriqués	
	nyersanyag employées																
1926	26.990	93.564	7	120.554	919	121.480	94.622	2.189.673	13.050	9.076	6	65.842	213	7.145	63.541	141.747	
1927	30.179	86.063	9	82.723	541	83.273	113.943	2.193.200	18.278	8.542	4	59.355	130	10.979	71.622	142.090	

sik annak a kiváló minőségű szivarnak és cigaretának elhelyezését végzi, amelyik csak forró párás éghajlaton, hosszú évek tradíciójával rendelkező szakmunkások által állítható elő.

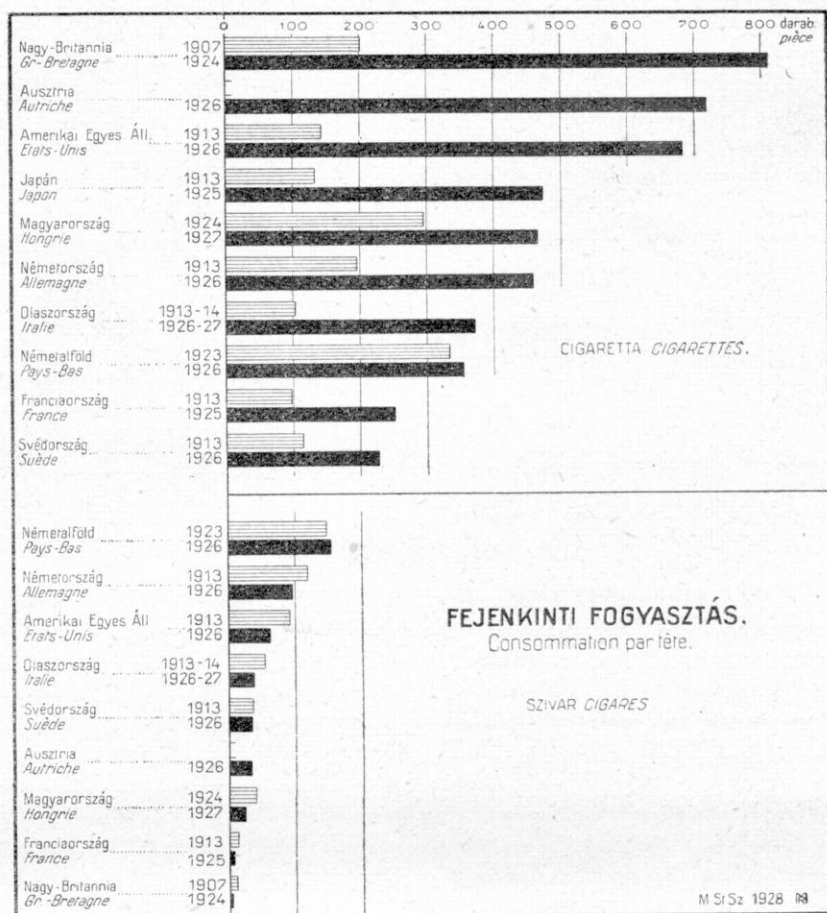
Az első szempontból a legfontosabb kiviteli ország az Amerikai Egyesült Államok, innen kerül Kínába, továbbá Közép- és Dél-Amerikába a kész áru. Anglia és Németalföld tengerentúli gyarmataikat látják el kész dohánygyártmánnyal. Az Amerikai Egyesült Államok cigaretta-termelésének 10%-a, Anglia cigarettagyártmányainak mintegy 15%-a kerül külföldre. Mindkét államban a cigarettakivitel kisebb mértékben emelkedett, mint maga a cigarettagyártás. Hollandia pipadohánygyártmányának egyharmadrésze kerül kivitelre.

A luxusszivarok gyártási országai Holland-India, Fülöp-szigetek, Portorikó és Kuba, gyártmányaikat jóformán teljes mértékben exportálják. Az egyiptomi cigaretták kivitele — a békeévek arányaihoz viszonyítva — 66%-kal visszaesett.

E) Dohányfogyasztás.

Azt már megállapítottuk, hogy a világ dohánytermése az utóbbi években a háború előtti termés kétszeresét tette ki, miután pedig számbavehető dohánykészleteket nem halmoztak fel, önként következik, hogy a világ dohányfogyasztása

a háború előtti fogyasztásnak csaknem kétszerese lett. A fogyasztás nagyarányú növekedésének okát nem lehet a föld népességének szaporodásában keresni, mert a világ lakosságának szaporodása ugyanezen időben mindössze 5%-ot tett ki. Elfogadhatóbb magyarázata ennek a jelenségnek az, hogy a dohányzás szokása a háború alatt nagyon elterjedt, ezt a (talán rossz) szokást

Észak- és Közép-Európában, valamint az Amerikai Egyesült Államokban a nők, sőt a fiatalok is elég nagy számban átvették. A fogyasztásnak ehhez a hatalmas emelkedéséhez az is nagymértékben hozzájárult, hogy a keletázsiai népek a már felsorolt okok következtében mindinkább átérnek a dohánygyártmányok fokozott fogyasztására.

Ámbár a dohányfogyasztás közvetlen mérvére nincsenek adataink, de a termelési, gyártási és kulforgalmi adatok figyelembevételével elég megközelítőleg meg lehet állapítani egyes fontosabb országok átlagos szivar- és cigarettafogyasztását. A rendelkezésre álló adatok szerint egy 20 éven felüli lakosra esett átlag:

	Év	Cigaretta	Szivar
		d a r a b	
Angliában	1907	201	12
	1924	811	4
Ausztriában	1926	719	35
Amerikai Egyesült Államokban	1913	143	90
	1926	662	62
Japánban	1913	133	—
	1925	474	—
Magyarországon	1924	294	41
	1927	467	24
Németországban	1913	195	119
	1926	460	96
Olaszországban	1914	104	54
	1927	372	39
Németalföldön	1923	334	147
	1926	354	155
Franciaországban	1913	99	13
	1925	251	8
Svédországban	1913	115	38
	1926	228	36

A fejenkinti fogyasztást ebből az összeállításból nem ismerhetjük meg, igen sokan cigarettát és szivart szíznak, a pipadohány kedvelői sem szerepelnek itten, azonkívül hiányoznak azok a fogyasztók, akik sajátkezűleg készítik cigarettájukat. De az adatok azért elég világosan mutatják a cigarettázás divatjának fellendülését és a szivarozás visszafejlődését. A táblázatban nem jut kifejezésre, de általában megállapítható, hogy a szivarok között is az utóbbi időkben a cigarettához közelálló cigarillos terjedt el legnagyobb arányban, általában ma már a kisebb alakú szivarok örvendenek közkedveltségnek.

F) A nyers dohányárak.

A nyersdohányárakban egyrészt a nagy minőségi különbségek miatt, másrészt a termés nagysá-

gának alakulása szerint évenként igen nagy hullámzásokat állapíthatunk meg. Ez az árhullámzás nemcsak a különböző származási országok termelésére, hanem szűk határok között termelt dohányfélésekre is vonatkoznak. A kiváló Smyrna-dohányok ára pl. ugyanazon termelő országban egyéb dohányfajták árának hatszorosát is eléri. A sumatrai dohány szín, nagyság, esetleg sérülési fok stb. szerint közel száz minőségi osztályba tarthat.

10. Brémai és hamburgi dohányárak.

Manufactures de tabac de Brême et de Hambourg.

Elvámolatlan nyersdohány 50 kg-kint, birodalmi márkában.

Tabacs bruts non dédouanés par 50 kg, en marks de Reich.

Megnevezés <i>Désignation</i>	1924	1925	1926	1927
	évek átlagában — <i>moyennes</i>			
<i>B r é m a¹⁾ — B r é m e¹⁾</i>				
Kentucky	155.40	163.13	151.93	132.65
Világos Virginia — <i>Virginie, claire</i>	77.18	66.15	76.32	103.95
Brazília — <i>Brésil</i>	80.97	80.86	89.57	91.96
Domingó — <i>Domingue</i>	59.39	49.50	45.77	47.38
Jáva — <i>Java</i>	77.95	73.75	55.28	68.10
<i>H a m b u r g — H a m b o u r g</i>				
Brazília — <i>Brésil</i>	77.84	68.63	78.48	72.13
Domingó — <i>Domingue</i>	54.09	44.78	42.40	46.68
Virginia — <i>Virginie</i>	63.00	63.00	57.76	56.70
Kentucky	109.20	109.20	108.70	109.20
Görög — <i>Grec</i>	92.18	78.75	75.81	75.92
Török — <i>Turc</i>	149.75	151.87	147.41	147.64
Bolgár — <i>Bulgare</i>	161.71	168.74	164.26	164.51
Orosz — <i>Russe</i>	108.39	95.27	92.66	92.80
Kína — <i>Chinois</i>	100.55	105.47	111.61	102.64

¹⁾ Az árakat becslésen alapulnak. — *Estimation.*

Összehasonlítás céljából a hamburgi és brémai piac dohányárait évek szerint minőségi megkülönböztetéssel a 10. sz. összeállításunkban mutatjuk be. Láthatjuk, hogy azonos elnevezésű dohány ugyanabban az évben egész más árat ér el Hamburgban, mint Brémában. Az áralakulás eltérésének oka az lehet, hogy a minőségi jegyzés a két helyen nem egyforma.

Az árakra vonatkozólag végül még azt jegyezzük meg, hogy a dohányárak a békeévek óta általában nagyobb arányban emelkedtek, mint a nagykereskedelmi indexszámok. A finom minőségű dohány ára erősebben emelkedett, mint a közepes és selejtes dohányfajták ára, a cigarettadohány ára ismét erősebb mértékben nőtt, mint az egyéb dohányfajták ára.

Sajóhelyi István.